

РУСЕНСКА
НАРОДНА
ОПЕРА

СЕЗОН 1972—1973

100 100 100
100 100 100
100 100 100

100 100 100

Т О С К А
опера в три действия
от Джакомо Пуччини

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000890838

490961

ДЖАКОМО ПУЧИНИ

Гениалният италиански оперен композитор Джакомо Пучини завеща на света безсмъртни творби. Почти всички негови опери веднага след създаването им влизат в репертоара на най-известните театри. Те и до днес се играят с ненамалващ успех в целият свят. Огромният успех на Пучиниевото оперно творчество се дължи на мелодичната, емоционална и наситена с дълбока човечност музика, на ярката театралност на произведенията, на тяхната реалистичност и демократизъм. Професионалното майсторство на Джакомо Пучини е изключително. Хармоничният му език е оригинален. Пучини е композитор-драматург, който не само е тънък познавач на сценичните закони, но и умее виртуозно да изгражда драматургичното развитие. У него личи една настойчива склонност към новаторство, която допринася значително за съвременното звучене на неговите творби.

Жизнената правда, дълбокият психологизъм и релефните, изпълнени с човечност музикални образи са направили неговите опери любими за милионите слушатели от всички световни театри.

Джакомо Пучини е роден на 22 декември 1858 г. в Лука. Произхожда от стар музикален род, няколко поколения от които са били професионални музиканти и композитори. Пучини започва от рано да учи музика, но смъртта на баща му лишава семейството от средства и неговата подготовка се затруднява. Още като дете той става органист в местната църква, след което е приет в Музикалния лицей — Лука. През 1880 год. той постъпва в Миланската консерватория, където учи при известния композитор Понкиели (1834—1886). В лицей вече Пучини проявява склонност към творчество, а в Консерваторията написва първите си зрели творби. В Консерваторията той се сближава с Пиетро Маскани, като много по-късно сам пише за тяхната дружба: „Ние бяхме

приятели. Нас ни обединяваше ентузиазмът, общите идеи на оперното поприще". Със завършването на Консерваторията през 1883 г. Пучини завършва и първата си опера „Самодивите“, изнесена с успех в Милано. Втората негова опера „Едгар“ писана 5 години по-късно претърпява провал. Със следващата си музикално-сценична творба „Манон Леско“ (1893), Пучини спечелва световна слава на оперен композитор. Без да се бои от популярността на едноименната опера на Масне (по това време на върха на славата си), Пучини успява да завладее публиката. Следващите негови творби са: „Бохеми“ (1896), „Тоска“ (1899), „Мадам Бътерфлай“ (1904).

След едно посещение в Америка, Пучини получава поръчка от Метрополитен опера за произведение върху американски сюжет. Той се спира на драмата на Беласко (1895—1901) „Момичето от Златния запад“. През 1910 г. операта „Момичето от Златния запад“ се изнася в Ню Йорк със сензационен успех. След това продуктивността на композитора постепенно намалява. През годините на войната той започва да пише оперите „Листовичката“, поръчана от Лехаровия театър във Виена. В процеса на komponирането тя се превръща в комична опера и е изнесена през 1917 г. в Монте Карло. Тази творба предизвиква известно разочарование сред почитателите на композитора. Наскоро след това той създава прочутия „Триптих“, състоящ се от едноактните опери: „Мантията“, „Сестра Анджелика“, и „Джани-Скики“, изнесена в Ню Йорк през 1918 г. Последната творба на Пучини е операта „Турандот“, която той не успява да завърши окончателно.

Джакомо Пучини умира на 29. XI. 1924 год. в Брюксел.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Действието се развива в Рим през м. юни на 1800 год.

I ДЕЙСТВИЕ

В църквата Св. Андрей — Рим. Бившият консул на някогашната свободна Римска република Чезаре Анджелоти е избягал от затвора. Той е бил хвърлен там от своя политически противник Барон Скарпия. Анджелоти се вмъква в празната църква, намира ключа от семейния параклис на сестра си, — маркиза Атаванти и се скрива в него. Клисарят е чул шумът от влизането на Анджелоти. Идва художникът Марио Каварадоси, който рисува иконата на Мария Магдалена. Той разказва на клисаря, че за модел на рисувания портрет му е служила не само неговата любима — певицата Тоска, но и една красива непозната дама, която често идвала да се моли в църквата. Клисарят отправя упреци към художника, затова, че си е позволил да влага в ликовите на иконите черти на живи хора. Според него това е кошуство. Анджелоти познава Каварадоси, защото в миналото двамата са били свързани в здраво приятелство. Каварадоси обещава на Анджелоти своята подкрепа. Техният разговор се прекъсва от дочулия се от вн глас на Тоска. Влиза Тоска. Тя разпитва любимия си с кого е разговарял. Нейното чувство на ревност се усилва още повече, когато вижда голямата прилика на Мария Магдалена с маркиза Атаванти. Каварадоси се мъчи да успокои Тоска. Макар, че винаги се е радвал на нейното присъствие, сега е неспокоен. Най-после успява с нежни думи да я отпрати. Тоска си тръгва, но съмненията подбуждани от ревността не са изчезнали у нея. Каварадоси веднага повиква Анджелоти, за да уговорят бягството. Чува се топовен изстрел. Той е сигнал, че бягството на затворника е открито. Каварадоси решава да укрие Анджелоти във вилата си. Бързо го извежда навън.

Клисарят носи вест, че Наполеон е сразен в битката при Маренго. По този случай вечерта църковният хор ще изпълни много тържествена кантата, в която ще пее Флория Тоска. Изведнъж в църквата влиза диктаторът на Рим, барон Скарпия. Той е дошъл по следите на избягалия от затвора Анджелоти, заедно със своя доверен полицейски агент Сполета. Сполета заповядва да се претърси църквата, но всичко е напразно. В параклиса на маркиза Атаванти, полиците откриват само нейното ветрило. Скарпия научава, че в църквата е бил Каварадоси, когато в нея се е

ТОСКА

Музикална драма в три действия от Джакомо Пуччини

Либрето от Д. Джакоза и Л. Илика

Диригент: ИВАН ФИЛЕВ

Художник: АНИ ХАДЖИМИШЕВА

Постановка: МИХАИЛ ХАДЖИМИШЕВ

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

ФЛОРИЯ ТОСКА, знаменита певица

сопран

МАРИО КАВАРАДОСИ, художник

тенор

БАРОН СКАРПИЯ, шеф на полицията

баритон

АНДЖЕЛОТИ

бас

КЛИСАР

бас

СПОЛЕТА, полицейски агент

тенор

ШАРОНЕ, офицер

баритон

КЛЮЧАР НА ЗАТВОРА

бас

ОВЧАРЧЕ

алт

Кардинал, свещеници, хористи, деца, офицер, сержант, войници, лакейски агенти, граждани, прокурор, богомолци.

ирил Анджелоти. Този факт е благоприятно обстоятелство, за да бъде обвинен художника в съучастничество. Скарпия, за да раздели Каварадоси от Тоска иска да го арестува. Той е увлечен отдавна от нейната красота, Идва Тоска. Тази вечер тя ще изпълни солото на кантатата и желае да съобщи на Марио, че няма да може да дойде на определената среща. Скарпия преднамерено изтъква приликата на портрета с маркиза Атаванти, за да възбуди ревност у Тоска и показва намереното в параклиса ветрило на маркизата. Тоска е обхваната от страшна ревност и се отправя бързо към дома на Каварадоси. Скарпия заповядва да бъде проследена.

II ДЕЙСТВИЕ

Стая — кабинет на барон Скарпия. Диктаторът не е спокоен. Той изпраща по Шароне едно писмо до Тоска, с което я моли да дойде по важна работа след концерта при него. Тя ще може да се види тук с Каварадоси, Идва Сполета и съобщава, че Анджелоти не е открит. Полицията докладва, че поведението на Марио Каварадоси им се е видяло подозрително, поради което са го арестували. При разпита Каварадоси отказва да признае, че е съучастник в бягството на затворника. Шефът на полицията заповядва да започнат инквизициите над арестувания Каварадоси. Влиза Тоска в кабинета на Скарпия. Той ѝ казва за арестуването на нейния любим. Изтъква ѝ, че единственият начин да го спаси е да открие скривалището на Анджелоти. Чувайки страшните викове на измъчвания Каварадоси, тя не може да понесе страданията и издава скривалището. Внасят полумъртвия Каварадоси. Той я проклиня заради нейното предателство. Влиза Сполета с лоши известия: съобщението за поражението на Наполеон се е оказало невярно. Барон Скарпия е озлобен. Той заповядва да изведат художника и да го затворят. После Скарпия цинично казва на Тоска, че единствено тя може да спаси Каварадоси, с цената на своята любов. Всичко това предизвиква отвращение и негодувание у Тоска, но тя се овладява и отново започва да моли диктатора за милост. Сполета донесе нова вест. Анджелоти се е самоубил. Озлобеният Скарпия съобщава, че Каварадоси го очаква само смърт. Сломена, младата жена се съгласява с предложението на барона. Скарпия я уверява, че ще намери начин да удържи думата си. Обаче това не става. Баронът заповядва на своите хора да разстрелят уж привиден Каварадоси с халосни патрони. За да увери Тоска във верността на своите думи,

Скарпия написва разрешително на Тоска, което ѝ дава право да напусне Рим заедно с придружаващото я лице. Той се опитва да я прегърне. В този момент тя забива в гърдите му ножа, който незабелязано е взела. Скарпия пада мъртъв.

III ДЕЙСТВИЕ

Терасата на крепостта. Сан—Анджело. Ранна утрин. Долита песен на овчарче. Войници довеждат Каварадоси до мястото на екзекуцията. Той отказва на предложението да му се доведе свещеник за предсмъртната изповед. Единственото негово желание е да напише писмо до своята любима. Идва и самата Тоска. Каварадоси не може да повярва на очите си, чувайки нейния разказ и виждайки пропуска в ръцете ѝ.

Художникът е поразен и трогнат от силата на нейната любов и героизма на постъпката ѝ. Тоска го моли да внимава и след първия изстрел да не става веднага, а да изчака докато войниците се оттеглят. Едва запн и Каварадоси пада на земята подносен. Тоска се доближава до него предпазливо и му казва да стане. Тя с ужас открива, че любимият ѝ е наистина убит. Тоска риде над трупа на своя Марио. В това време убийството на Скарпия бива открито. Шароне и Сполета бързат към крепостта, за да заловят Тоска, която е убила Скарпия. Тя не иска да се предава жива и се хвърля от крепостта в Тибърските води.

Венета БАКАЛОВА

Още след премиерата на втората си опера „Едгар“ през 1889 г. Пучини има възможност да види знаменитата драматична артистка Сара Бернар в драмата на Викториен Сарду (1831—1908 г.) — „Тоска“, написана през 1887 г., и тогава у него се заражда идеята да създаде опера по нейния сюжет. „Аз мисля за „Тоска“ — пише той на Рикорди. — Моля Ви да направите необходимите постъпки да получа разрешение от Сарду. В случай на отказ, ще бъда извънредно огорчен. Именно в „Тоска“ аз виждам опера, изцяло подходяща за мене: без излишни удължения, даваща повод за ефектен спектакъл и най-богати възможности за използването на музиката.“ Това свое намерение Пучини може да реализира едва няколко години по-късно. Той написва операта си „Бохеми“, с която затвърдява придобитата слава с „Манон Леско“. За написването на опера върху драмата „Тоска“ се явяват много трудности. Рикорди е бил възложил написването на опера със същия сюжет на композитора Франкети по либрето на Илика. Рикорди отнема поръчката си от Алберто Франкети и възлага написването на „Тоска“ на Пучини. Той веднага заминава за Париж и се среща с автора на драмата. Прославеният писател поисква от Пучини да му покаже плана си за опера върху сюжета на неговата „Тоска“, и чак тогава дава своето съгласие. Сарду поисква голям процент авторско право. След като получава съгласието на писателя, Пучини възлага на либретистите Джакоза и Илика написването на поетическия текст на бъдещата опера. Петактната драма е била обединена при либретото в три действия. Сам Викторен Сарду по-късно признава, че либретото въпреки съкращенията пресъздава почти изцяло съдържанието на драмата, като дори я прави по-напрегната.

Операта е изнесена с голям успех.

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

Операта „Тоска“ е написана през 1899 год. Нейната премиера е на 14 януари 1900 г. в театър „Констанци“ в Рим. Същата година операта се поставя в Лондон и Париж, а след това и във всички оперни театри в света.

За пръв път у нас „Тоска“ се изнася в Софийската народна опера през 1925 год., под диригентството на Юлий Померанцев, сценична постановка от Христо Попов.

